

Naturarvets effektrapport 2023-12-31

Syfte

Syftet med denna rapport är att visa på vilken nytta Naturarvet gör enligt en standardiserad modell för rapportering som är gemensam för alla insamlingsorganisationer som är anslutna till Giva Sverige.

Namn: Insamlingsstiftelsen Naturarvet (nedan kallad Naturarvet)

Organisationsnummer: 802424-1393

Juridisk form: Insamlingsstiftelse

Naturarvets ändamål

Naturarvet har som ändamål att förvärva skyddsvärd gammal skog (nedan kallad gammelskog) för att bevara den biologiska mångfalden i Sverige och i övrigt främja friluftsliv, turism och forskning. Det uppnår Naturarvet genom att i sina stadgar förbjuda att skog som har förvärvats avverkas, brukas på annat sätt eller säljs. På så sätt säkras livsmiljön för rödlistade arter i den förvärvade skogen.

Medel som behövs för att förvärva gammelskog ska erhållas genom bidrag från allmänhet, företag, andra organisationer och myndigheter. Skydd av gammelskog ska ske som komplement till och i samarbete med åtgärder med samma syfte som andra aktörer vidtar.

Naturarvets strategiska mål

Ambitionen för nuvarande styrelse är att Naturarvet ska skapa ett naturarv av svenska gammelskogar, som tillsammans med andra skyddsformer av skog ska upprätthålla livskraftiga stammar av arter för att bevara den biologiska mångfalden i Sverige. Rödlistade arter ska ges skydd genom att särskilda miljöer skyddas för att skapa gynnsamma förutsättningar för dem att fortleva.

Strategier för att skapa så gynnsamma omständigheter som möjligt för dessa arter ska utgöra grund för Naturarvets förvärv av skogsområden. Det innebär att förekomst av rödlistade arter, områdets storlek, strukturella element i form av arter eller miljöer som rödlistade arter är knutna till samt dessa miljöers förekomst i förhållande till liknande eller kompletterande miljöer i ett funktionellt nätverk av skyddade skogsområden på landskapsnivå ska beaktas inför ett förvärv av skogsområde.

Enligt SCB finns det en begränsad areal oskyddad gammelskog kvar i vårt land och det avverkas mångfalt större arealer gammelskog än det skyddas varje år. När gammelskog avverkas så föryngras marken med en plantage av gran eller tallplantor i monokulturer. Marken bryts upp och mikrobiomet i marken förändras radikalt. Ingen ny gammelskog ersätter den som gick förlorad.

Enligt Artdatabanken är andelen tillgänglig gammelskog så begränsad och avverkas i så hög takt att 2030 finns det sannolikt ingen gammelskog kvar att skydda. Det återstår bara en ytterst liten andel av den produktiva skogsmarken i Sverige som kan kallas gammelskog och som saknar skydd. Det är bråttom att lokalisera och skydda de sista resterna av gammelskog.

Naturarvets 3-års mål

För att möta behovet av att skyndsamt lokalisera och förvärva gammelskog är det styrelsens och verksamhetsledningens ambition att öka verksamhetens omfattning. Det sker genom ökade bidrag samt en ökad aktivitet avseende att förvärva skogsområden.

Samtidigt är det en målsättning att bedriva en effektiv verksamhet, som fortsatt avsätter minst 75% av intäkterna till ändamålet samt att arealen skog som kan köpas för varje donerad 100-lapp ska vara minst 10 kvm. Detta nyckeltal kan variera beroende på var i landet skogsområden förvärvas och hur stora arealer som förvärvas.

Naturarvets löpande 3-års mål är att

- 10-dubbla antalet månatliga givare

- 5-dubbla totala intäkterna

- Öka antalet skogsområden som förvärvas per år till 5

- Öka arealen som förvärvas per år med 400%

Naturarvets organisatoriska sammanhang, kapacitet och kunnande

Insamlingsstiftelsen Naturarvet är en enskild juridisk person, vars ändamål ska uppfyllas genom en styrelse som utsetts att förvalta detsamma. Styrelsen har valt att anställa och delegera driften till en verksamhetsledare med kompetens om gammelskog, biologisk mångfald, naturvård och markförvärv, samt om insamling av medel och om administration för att kunna bedriva och utveckla verksamheten långsiktigt. Styrelsen och verksamhetsledaren utformar tillsammans strategiska dokument för att effektivt kunna förvalta stiftelsens ändamål. Sådana dokument är bl.a. grundade i forskning och statistik om gammelskog i Sverige.

Verksamhetsledaren är för närvarande Naturarvets enda anställda person. Utöver dennes arbetsinsatser anlitas en volontär anlitas som personlig coach till verksamhetsledaren. Naturarvet är också delvis beroende av ideella insatser för dokumentation av naturvårdsarter och annan identifikation av gammelskog. Ytterligare ideella insatser har gjorts av olika personer inom strategisk utveckling, kommunikation och medieproduktion, förmedling av sponsorer och samarbeten samt tjänster, produktförsäljning och insamlingar för att generera medel till Naturarvet.

Eftersom det är väsentligt att det verkligen är gammelskog som förvärvas har Naturarvet utöver en egen strategi utsett en oberoende expertgrupp av biologer, som på ideell bas konsulteras inför förvärv av skog. Experterna är aktiva inom andra organisationer eller företag.

Naturarvet har anlitat externa konsulter och leverantörer för t.ex.

Ekonomisk redovisning

Givardatabas och gåvoplattform

Webbutveckling och underhåll av IT system och hemsida

Direktmarknadsföring för rekrytering av månadsgivare

Naturvärdesbedömning av skogsmark som kan komma att förvärvas

Värdering av skogsmark

Juridisk rådgivning

Andra aktörer som vidtar åtgärder med liknande syfte som Naturarvet kan vara såväl enskilda som organisationer och myndigheter. Naturarvet har vid ett flertal tillfällen samarbetat med Länsstyrelsen om att bilda naturreservat. Åter andra aktörer verkar främst genom dokumentation, opinionsbildning och aktioner. T.ex. har samarbeten mellan Naturarvet och lokala grupper av Naturskyddsföreningen eller andra lokala organisationer utvecklats, där de ideella insatserna från privatpersoner har utgjort viktig grund för att identifiera gammelskog. Andra organisationer och företag har bidragit med medel till Naturarvet.

Naturarvet utvecklar kontinuerligt nya former av samarbeten med företag, såsom kampanjer för produktförsäljning, sponsring av paraplyträd, publikation med länk av företagslogotyp på vår hemsida, associerad insamling av annan aktör samt sponsring i form av tjänster.

Större bidrag har erhållits genom samarbeten med Naturkompaniet och EOCA vid privatpersoners omröstningar om tilldelning av bidrag till nominerade projekt. Även ett samarbete med 1% for the planet har vid flera tillfällen resulterat i tilldelning av större belopp från företags utlovade bidrag. Under slutet av 2022 och början av 2023 har ytterligare betydande gåvor influtit från företag såsom Icebug, Outnorth och Upsales Nordic genom detta samarbete.

Naturarvets strategier för måluppfyllelse

Två viktiga komponenter måste sammanfalla för att Naturarvet ska lyckas uppfylla sina strategiska mål:

Identifikation av gammelskog som har godkänd kvalitet samt är möjlig att förvärva.

Insamling av tillräckliga medel för att kunna förvärva identifierade skogsområden.

För att öka arealen och antalet skogsområden som förvärvas är följande åtgärder i behov av ökande aktivitet

Antalet kontakter med skogsägare med potentiell gammelskog - kan ske genom samarbete med särskilda nätverk för skogsägare, kontinuerlig övervakning av marknaden för försäljning av skogsfastigheter, annonsering och/eller redaktionella införanden inom särskilda media, förmedling av kontakter inom befintliga grupper av Naturarvets givare och fans.

Antalet skogar med gammelskogs-kvalitet som identifieras - kan ske genom kontakter med regionala länsstyrelser och skogsstyrelser, spontan sondering av kartor och satellitbilder, samarbete med myndigheter och andra aktörer som analyserar geografiska data.

Ideella insatser för att dokumentera och identifiera gammelskog - kan ske genom samarbete med lokala grupper inom Naturskyddsföreningen eller andra naturvårdsinriktade nätverk via ex.vis FaceBook, event skapade av Naturarvet eller andra aktörer för att utforska vissa skogsområden.

För att öka insamling av bidrag till Naturarvet är följande åtgärder i behov av ökad aktivitet

Rekrytering av månadsgivare genom direktmarknadsföring och annan marknadsföring kopplad till effektiva digitala metoder för givare att lämna medgivande till autogiro eller återkommande kort- och Klarna-betalningar.

Spontana gåvor och gåvodiplom genom ökad besöksfrekvens till hemsidan och större synlighet samt ökad konvertering genom effektiv kommunikation och lättanvända verktyg för donation.

Samarbeten med företag och andra aktörer som har intresse av att bevara gammelskog. Nya former av samarbeten såväl för direkt insamling som för ökad synlighet.

Verksamheten har alltså två huvudfokus - köp av skog och insamling. Verksamhetens effekt blir därmed enkel och konkret att definiera och följa upp.

Den enskilt viktigaste effektmätningen är hur stor areal gammelskog som Naturarvet skyddar per insamlad 100-lapp. En givare kan då enkelt förstå att för varje donerad 100-lapp har Naturarvet genom sin verksamhet direkt eller indirekt skyddat 16 kvm gammelskog.

Nyckeltal som används för att dokumentera effekten av ovanstående strategier:

1. Antal skogsområden som förvärvas per tidsperiod
2. Areal gammelskog som förvärvas per tidsperiod
3. Ändamålskostnad per ha gammelskog som förvärvas
4. Insamling per tidsperiod
5. Ändamålskostnad i procent av insamlade medel per tidsperiod
6. Totalt skyddad areal
7. Egen skyddad areal
8. Total yta (m²) som skyddas per 100 kr insamlade medel exkl. statliga bidrag
9. Total yta (m²) som skyddas per 100 kr insamlade medel inkl. statliga bidrag
10. Egen yta (m²) som skyddas per 100 kr insamlade medel exkl. statliga bidrag
11. Egen yta (m²) som skyddas per 100 kr insamlade medel inkl. statliga bidrag

För att uppnå målen utvärderas varje års utfall gentemot budget, nyckeltal och tidigare års årsredovisningar. Verksamhetens karaktär av effekter över långa perioder gör att årsvisa jämförelser inte alltid korrekt återspeglar verksamhetens utfall. T.ex. kan ett fastighetsförvärv vara mer eller mindre klart men p.g.a. fastighetsbildningens art kan denna dra ut på tiden över flera år, vilket försenar Naturarvets redovisning av areal som har erhållits lagfart på. För fastighetsförvärv som pågår och där köpekontrakt men inte lagfart har erhållits så räknas projicerad kostnad in för årsslutet 2022 genom att ändamålsbestämda medel avsätts i årsbokslutet. Nedan redovisas projicerat utfall till dagens datum över hela Naturarvets verksamhetsperiod samt de senaste 3 åren.

T.o.m. 2023-12-31 är utfallet följande (2022 års siffror inom parantes):

	Hela verksamhetsperioden 20 (19) år	Senaste 3 åren
1	1,65 (1,42) förvärv av mark på tre år	5 (4) förvärv av mark på tre år
2	31 (30) hektar mark förvärvad per år	123 (117) hektar mark förvärvad per år
3	61 (55) tusen kr per ha förvärvad mark	47 (43) tusen kr per ha förvärvad mark
4	2,57 (2,30) miljoner kr intäkter per år	7,64 (6,63) miljoner kr intäkter per år
5	74 % (73 %) ändamålskostnad/intäkter	75 % (77 %) ändamålskostnad/intäkter
	Hela verksamhetsperioden 20 (19) år	
6	681 (633) hektar totalt skyddad areal	
7	622 (573) hektar egen skyddad areal	
8	15 (16) m2 totalt skyddad yta per 100 kr insamlade medel exkl. statliga bidrag	
9	13 (15) m2 totalt skyddad yta per 100 kr insamlade medel inkl. statliga bidrag	
10	13 (15) m2 egen skyddad yta per 100 kr insamlade medel exkl. statliga bidrag	
11	12 (13) m2 egen skyddad yta per 100 kr insamlade medel inkl. statliga bidrag	

Risikanalyt

Sett över en treårsperiod ändras risikanalysen beroende på olika omvärldsfaktorer, som kan ha större eller mindre effekt för Naturarvets uppfyllande av ändamålet.

Detta är en sammanfattande översyn över risker som Naturarvets verksamhet måste ta hänsyn till i sin strategiska planering. Risk-skalan är markerad med färg.

Risk låg eller Chans god

Risk medelhög

Risk hög

1. **Naturarvet förvaltas av en styrelse** som ska bestå av 3-5 medlemmar. För innevarande period och projicerat för 3 år har styrelsen 4 medlemmar och 2 suppleanter. **Risk för att inte vara beslutsfattande är därmed låg**. Styrelsen medlemmar väljs av styrelsen och arbetar ideellt. De kan därför ha flera andra engagemang utöver sitt uppdrag i Naturarvets styrelse. **Risk för att styrelsemedlemmar avgår pga tidsbrist eller påverkar Naturarvets verksamhet genom engagemang i andra verksamheter är medelhög**.
2. **Naturarvets styrelse delegerar den dagliga driften av verksamheten till en verksamhetsledare**. Vissa delar av driften kan skötas pro bono av volontärer eller lejas ut till leverantörer av tjänster. Verksamheten bör skalas upp så att fler personer kan anställas och dela på ansvaret och avlasta verksamhetsledaren eller helt ta över driften vid behov. **Risk för störning i verksamheten pga av att verksamhetsledaren slutar av något skäl är medelhög**.
3. **Finansiering av förvärv av skog måste matchas av motsvarande insamling av medel**. Insamling kan variera pga omvärldsfaktorer. F.n. har allmänhetens ekonomiska situation påverkats mycket av världsläget och finanskris. Inflation minskar utrymmet för givande och på sikt kan läget både förvärras och bli bättre. För att upprätthålla en stark insamling bör Naturarvet öka motivationen hos givarna och utöka givarkretsen genom att öka bredden på målgrupper. **Risk för minskad insamling är medelhög**.
4. **Förvärv av skog** kan variera pga politik, lagändringar, marknadsutbud och Naturarvets förtroende hos markägare, som potentiellt kan sälja mark till Naturarvet. Naturarvets förvärv av skog har genomförts med säkrad finansiering sedan 2015. Det är en policy som är en garanti för stärkt förtroende hos markägare. Minskad statlig avsättning av mark pga politiska förändringar kan gynna Naturarvets möjlighet att förvärva skogsmark både genom ökat intresse hos markägare och ökad motivation hos givare. **Risk för minskad tillgänglighet av objekt pga ökad avverkning är hög** samtidigt som **chansen för ökad tillgänglighet pga politiska beslut och nya affärsmodeller under utveckling är god**.
5. **Naturarvets styrelse har skyldighet att tillse att förvärvade skogar inte vandaliseras eller nedskräpas**. Genom samarbete med länsstyrelser och andra organisationer kan förvaltning av skogsmark delegeras till andra

aktörer än Naturarvet. Kontakter och påbörjade samarbeten med länsstyrelser i samtliga län som Naturarvet har förvärvat mark i har upprättats och beslut om naturreservat har genomförts i Västra Götalands län. Beslut om naturreservat förväntas ingås inom tre år för övriga län. **Chans för säkrad långsiktig förvaltning av förvärvad mark är god.**

6. **Insamling, kassaflöden, redovisning, administration och kommunikation** administreras huvudsakligen genom integrerade IT-system, som till stor del sker genom automation. Systemen kräver kontinuerligt underhåll och utveckling. Det är beroende av tillgång till special-kompetens samt anpassning till en snabbt föränderlig teknologi och struktur. Naturarvets insamling och ändamål är unikt nischade och det finns ingen tillgänglig mall för hantering av de olika delarna av verksamheten. Naturarvet saknar inhouse den kompetens som behövs och har haft svårigheter att hitta den kompetensen externt. **Risk för störningar i verksamheten pga avsaknad av underhåll och utveckling av IT-system är hög.**
7. **Andra aktörer som verkar för liknande ändamål** som Naturarvet inkluderas i Naturarvets stadgar, genom en formulering om att Naturarvet ska förvärva skogsfastigheter som komplement till myndigheters, företags och privatpersoners åtgärder med samma syfte. Det finns ett mindre antal aktörer som på senare år startat med liknande syften och ibland snarlika företagsnamn. Dessa aktörer kan vara såväl "konkurrenter" om givarnas medel som bra komplement till Naturarvets verksamhet. Naturarvets position är unik och stark inom sin nisch. **Risken för att Naturarvet skulle påverkas negativt av konkurrens av liknande aktörer är relativt låg.**